

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	6 frt — kr.
Negyedévre	1 > 50 >
Helyben házhoz hordva:	
Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 frt — kr.
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 > 50 >

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai-utca 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

A szükséges botrány.

(sz.) Kissé túlhaladott álláspont ugyan a Miklós Gyula vicinális vasutjáról beszélni, de megtette ezt ma a képviselőház, mely valósággal fürdik a kéjben, ha egy skandalumnak a nyílt vagy titkos rugóit van alkalma feszegetni.

S a magyar képviselőház tegnap is hű volt önmagához, olyan nyíltsággal, olyan csak »entre nous« használható kifejezésekkel és hanggal tárgyalta ezt a szennyes botrányt, belügyi kormányzatunk e legkiáltóbb szégyenét, hogy a dühös republikánus Herman Ottónak kellett figyelmeztetni a tisztelt házat, hogy vannak dolgok, amelyeket nem részletezhet az ember a parlament tekintélyének megsértése nélkül.

Ez ugyan nagyon szépen és előkelően volt mondva, de Herman Ottó bizonyára még jobban tudja, mint mi, hogy az olyan dologban, mint aminőnek most Miklós Gyula véletlenül áldozata lett, — nagyon sokan részesek éppen annak a parlamentnek a tagjai közül is, és hogy az ilyen kényes dolgot már csak azért sem tanácsos a házban tárgyalni, mert csak igen kevesen szólhatnak hozzá, — kevesen lévén a parlamentben olyanok, akik hasonló dolgokban nem részesek. Lényeges a dologban csak az, hogy a vicinálisok körül elkövetett manipulációk csak most

kezdenek tisztességtelennek feltűnni, mikor egy ügyetlen embernek a balesete kényszerítette a házat, hogy az ilyen esetekkel foglalkozzék. Mert nagyon sok dolog van, amely csak azért nem becstelen a közvélemény előtt, mert még nem akadt incidens, amely arra kényszerített volna bennünket, hogy annak a dolognak a becstelenségét proklamáljuk.

A társadalom törvényhozása sokkal lassabb, mint az államé, — nem készülnek olyan gyorsan a »javaslatok,« — de amint készen vannak: csak egy botrány kell, hogy szentesítve is legyenek.

A liberalizmusnak a műve az egész dolog. A liberalizmusnak szüksége volt többségre, egy állandó többségre. Ehhez a legkitűnőbb eszköz a képviselők lefegyverzése. Mindenki tudja, hogy a vasúti koncessziók 80%-át képviselők és főispánok kapták, legtöbbször olyan emberek, akik a koncessziót csupán üzleti czikknek szerezték be, amelyet kitűnően lehet értékesíteni. Tudvalevő dolog az is, hogy a képviselők 70%-a pénzember, aki bankokban és részvénytársaságokban előkelő helyet foglal el, — szaktudomány, tehetség és tőke nélkül. A korrupció tehát nyilvánvaló, s már az maga is naivság, ha az ember ez állítás elé még okokat is ír.

Miklós Gyula tehát nem rosszabb, mint a többiek, csak ügyetlenebb. S ügyetlenségével végtelen kárt okozott volna a kor-

mánynak, — ha lett volna ennek a kormánynak tekintélye, amelyet elveszithet. Mert sajnos, itt nem beszélhetünk morális nimbuszról, melyet ez a skandalum eltűntethet. Nem árthatott Miklós Gyula annak a kormánynak semmit, amelynek a feje pár évvel ezelőtt mint főispán hasonlóképpen vicinális vasutal manipulált, — »a közjó érdekében.«

Az egész botrány csak azt a közöniséget sérti, amely sehogysen tud megbárátkozni azzal a gondolattal, hogy egy kormánynak ne legyen absolute semmi morális érzéke. Mert ha ez van, akkor meglehet, hogy egy-két millióval több a deficit, de a Miklós Gyula esetéhez hasonló skandalumok nem kompromittálják az ország legelső testületének tagjait, az államhatalom gyakorlóit.

Igazuk van azoknak, akik azt mondják, hogy a tisztviselők magántényeiért nem lehet a minisztereket felelősekké tenni, — de abban meg nekünk van igazunk, hogy felelőssé lehet és kell tenni a minisztereket olyan rendszerért, a melyet ők teremtettek, s a melynek egyedüli rendeltetése, hogy a hűséges szolgáltnak legyen módjuk és alkalmuk botrányos üzemeket elkövetni, amelyeket külön törvényekkel engednek meg, s a mely törvényeket ez egyetlen argumentummal szentesítenek: »a közjó érdekében.«

Valami pokoli guny nyilatkozik meg

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Dohánylevelek.

Irtá: Kincs István.

Még egy dörgés s a vihar kiadta mérgét. Ég és föld, mintha belefáradt volna a rettenetes hadakozásba, kimerülve dől a csöndes béke ölébe; a felhők nem járnak már vad tánczot az égboltozatán, az imént még kísérteties zugó fák lankadtan csüggesztik nedves leveleiket. Az eső még permetezik ugyan, de a nap sugara gunyos kacajjal neveti már annak az utolsó felhőfoszlánynak a légyszívűségét . . . Az ördög veri a feleségét.

Igy szokott az lenni a természetben.

Ilyenformán volt Vidoséknál is.

Elcsúszt már az utolsó ágyú, Vidos Kálmán haragja volt a kanóc, mely lángra gyújtotta a puskaport. Hatalmasat dörrent, bele lehetett volna siketülni a vízhangjába is — ez persze az asszonytól telt.

Hanem azután elhallgatott minden elemmentom. Csönd és vigaszos békeség honolt már a falak közt.

Az asszony pakkolt.

Mint a visszavonuló tüzérek leszerelik ágyúikat, úgy szerelte le Vidosné sorba a szekrényeket. Hallgatag nyitotta meg valamennyi ajtaját, legfőlebb a kulcsok csörrentek meg ideges kezében. Fölsírtak olyan kísérteti hangon, hogy megborsózott az emberfia háta tőle.

Csak Vidos Kálmán nézte hidegen, a felesége mit csinál.

És az bizony azt csinálta, hogy rettentő pusztítást vitt végbe mindennemű házi málhában. A szoba közepén két hatalmas ruhakosár ásitozott tátott szájjal. Ha Vidosné azokat torkig jóllakatja, akkor három zsidó esztendőn át árulhatna belőlük, még ugy is Isten csudája lesz, ha végre kipusztul a portéka fenéki.

S a haragos asszony gyehenna igyekezettel tömte a kosarakat. Rendszert éppen semlyent se követett. Belegyömöszölt mindent, a hogy a keze ügyébe került. Alul fehér alsó ruha, fölötte színes felöltő, utána sorba a rokokolyák, abroszok, porcellánvázák s manó tudja mi minden nem következett még. Ha még két óráig így tart, akkor hát Vidos Kálmánnak a pipaszurkálóján kívül alig marad egyéb ingó vagyona a házában.

Hanem a világeért se ellenkezett volna a feleségével. Ha már annyira beleütött a menés ördöge, akkor csak hadd menjen, gondolta magában. Ő csak nem nyújt be hozzá instanciát hogy méltóztassék maradni. Ezzel még szarvakat növeszt annak a vászoncselédnek s később, szent, hogy minden összekocczanásuknak bugyros visszavonulás lesz a vége. S ő talán örökké rimánkodjék neki? Majd ha meszet evett, de egyelőre még nem teszi.

Azt gondolta, legjobb lesz az ő kedves hitestársának segélyére lenni a pakkolásban. Talán szívesen veszi.

— Valamit még elfelejtett, galambom — szólította meg a lehető legudvariasabban — a pongyolája ha jól tudom, hálószobájában van. Pedig azt kár volna itt hagyni, abban igazán igazán szép.

Az asszony gyilkos tekintetet vetett férjére. Azzal fizette ki, a miért olyan szép bókot mondott neki.

— Látom már, hogy magamnak kell érte mennem — folytatta Vidos Kálmán nyugalommal s akárcsak közönyös dalogról lett volna szó, átsietett a hálószobába s néhány pillanat múlva hozta azt a rózsapiros atlaszpongolyát.

— No nézze, kedvesem, így ni, ezt is hozzátesszük — s odanyújtotta nevének.

Ez ijedten meredt arra az emberre. Tekintetében tenger keserűség lakott. A sziklát megtudta volna indítani vele, csak Vidos Kálmán nem fogott annak az elborult sötét szempárnak hangosan beszélő fájdalma. A férj nyugodt lelkiismerettel folytatta;

— Még egyet, galambom, a ruha közé jó lenne dohányleveleket tenni. Így könnyen belebotlik a moly, pedig hát kár, nagyon kár volna ezért a sok drága holmiért. Az életben még sok hasznát veheti. Édes anyámtól . . .

— Hagyjon békét nekem! — kiáltott fel elkeseredetten az asszony férje szavába vágva.

— De mikor mondom — felelt higgadt mérséklettel Kálmán — édes anyámtól tanultam, az a ruha közé mindig dohány leveleket tett. S a moly soha nem bántotta semmijét.

— Kiállhatatlan! — fakadt ki mérhetlen

ezekben a koncesszionális törvényekben, amelyeket a »köznek« hoztak, hogy az egyének zsebeit ne a miniszterelnök rendelkezési alapjából, hanem a »köznek« a pénzéből tömjék meg.

El kell ismernünk azonban, hogy ez a szisztéma határozottan nemzeti jellegű. Az okos szolgák nem annyira fizetésért, mint inkább »szabad lopásért« szolgálnak. Ez a hasonlat durva ugyan, s Herman Ottó szerint nem fér össze a parlament tekintélyével, — de nem tudom, ki mondaná meggyőződésből, hogy nem találó.

Ez a parlamenti akció, melyben ugy látszik, az összes vasut-engedélyesek cserben hagyják Miklós Gyulát, — éppen jókor jött. Mert különben nagyon hamar eljutottunk volna oda, hogy már egész nyíltan bevallotta volna koncesszionárius és miniszter egyaránt, hogy egy-egy vasuti engedély vagy hasonló ajándék ép úgy járandósága a képviselőnek — főispánnak, mint pl. a vasuti szabadjegy. Még talán azt is megtették volna, hogy az engedélyezési törvényekből ezután kihagyták volna ezt a sablonos indokolást: »a közjó érdekében.«

Különben az egész dolog fényes bizonyíték az Irás-szavai mellett: »Necesse est, ut scandala fiant.« Szükséges, hogy botrányok legyenek, amint szükséges az égháboru a rothadt levegő tisztítására. Lehet ugyan, hogy a villám agyonüt valakit, mint Miklós Gyulát, — de ez az ő baja. A botrány meg volt, a helyzet valamicskét egyelőre tisztul.

A népoktatásügy helyzete.

V.

A jelentés harmadik része folytatólag a tanítóképezdékről szól. Ha igaz az az axioma: a milyen az iskola olyan a tanítvány, ugy ez

sokkal nagyobb joggal alkalmazható a tanítóképezdékre. Innen a képezdék rendkívüli fontossága a népnevelés terén.

Egyébként a kép, melyet a jelentés nyújt, következő:

A tanítóképezdék számarányát illetőleg megállapodás észlelhető. A fennálló 71 intézet a tanító szükségletnek teljesen megis felel. A tanító hiánynak mint okozatnak oka nem is ebben keresendő. A meglevő hétféletanítóképezdé még 1186-al több hallgatót képes befogadni, mint a mennyi tanulója jelenleg van. A növendékek száma növekedőbe. A képezdéi viszonyok általában a követelményeknek megfelelők. Kivánni valót hagynak ugyan hátra, de ezek a felekezeti jellegű intézetek létjogosultságára melyet a tanügyi kormány e fennálló viszonyok között kétségbe von és indirekt megtámadni kilátásba helyez, nem konferálnak.

A növendékek nagyobb anyagi segélyben részesítése minden esetre kívánatos, a váltakozó rendszernek megszüntetése és az osztot osztályok beállítása, valamint újabb tanerők rendszeresítése, mert több olyan van közöttük, hol az egész képezdének egyetlen rendes tanára van, hova tovább már nem halasztható.

Egyébként pedig beszéljenek mi helyettünk a statisztikai adatok.

Magyarországnak az 1893/94 iskolai évben volt 71 tanítóképezdéje 4,659 paedagógiát hallgató tanítójelölttel; s így az előző évhez arányítva a tanulók száma 106-al való gyarapodást mutat. Ebből.

a) a képezdék jellege szerint állami volt 25, róm. kath. 25, gör. kath. 4, gör. kel. 4, helv. val. 3, ágost. val. 9, zsidó 1.

b) látogatottságukat illetőleg az állami tanító képezdékben volt 1928 növendék, a róm. kath.-okban 1530, a gör. kath.-okban 272, a gör. kel.-ekben 413, a helv. val.-uakban 190, az ágostai val.-uakban 231, a zsidóban 95.

Ha most ez adatokat az egyes felekezetek iskoláival s az azokban alkalmazott tanerők létszámával egybevetjük, meggyőződünk arról, hogy a képezdék produktuma és a tanító szükségletet illetőleg egyedül a róm. kath.-oknál van meg a kedvező számarány, míg a többi felekezetek tanítói túlnyomólag az állami tanítóképezdékből kerülnek ki, a mely körülmény a

mennyire helyeselhető nemzetiségi motivumból, annyira kárhóztatandó vallási szempontból.

c) nemük szerint férfiképeзде volt 51, nőképeзде 19, vegyes, hol a tanító és tanító-nő jelöltek együtt hallgatták a tanfolyamot, egy — a zombori gör. keleti — a mi minden este ideálisnak eléggé ideális állapot, de mivel a tanítványok a komoly munka helyett könnyen Hymen rózsalánczait szöhetik, paedagogiai szempontból gyors orvoslást, ha kell beavatkozást igénylő abnormális állapot.

d) fokozatuk szerint elemi iskolai tanítóképeзде volt 51, polgári iskolai három, nevelőnői egy, a mi tekintve ez egész országot sáska modra előzőnlő boneokat csaknem hihetetlennek látszik.

A jelentés egész folyamán közoktatásügyi kormányunk a felekezeti tanítóképezdékről a kicsinylés hangján szól, sőt nem habozik azok felett két okból pálczáttörni; részint mivel nagyrészüik csak három éves tanfolyamu és azon felül váltakozó rendszerű, részint mivel kellő módon felszerelt gyakorló iskoláik nincsenek. Kilátásba is helyezi, hogy ezeknek a felekezeti tanítóképezdéknek, a melyek között a miénket is megemlíti névszerint, bojkottirozására, néptelenné és is lehetlenné tételére az »állam kötelességének fogja ismerni minden tekintetben kifogástalan s a tanulóknak minden anyagi segélyt nyújtó újabb állami képezdék szervezését.«

Ezt az egész kijelentést azonban nem tekinthetjük egyébként, mint az erősebb félnek, az államnak hatalmas tudatában nagyobb anyagi erejével való tüntetésének.

Az 1868-iki népoktatási törvény a tanítóképeздеknél három év folyamot ír elő, s a három évi elméleti tanulmányon kívül egy évi gyakorlatot kíván.

A törvény ez intenciójának összes felekezeti tanítóképeздеinek eleget tesznek, mivel hallgatóikat egy évi gyakorlatra kiküldik s csak azután engedik a képesítő vizsgálatokra. A tanügyi kormány e követelése tehát a törvény kötelező erején kívül áll:

A váltakozó rendszer, mely szerint egyes felekezetek évről-évre csak egy-vagy két osztályt, első évben az első, másodikban a második, harmadikban a harmadikat, tartanak fen,

keserűséggel a szép fiatal asszony. Elkezdett zokogni, csipke kötényét a szeméhez vitte s elfordult. Ne lássa az a szivtelen ember, hogyan nedvesül meg a fehér gyolcs az ő pergő könyveitől. Hiszen nem érdemli meg, hogy csak egyetlen egyet is elhullasson az ő kedvéért.

Csak hogy a könyvek nem olyanok, mint a fák virágai. Ezek kifakadnak mikor a tavaszi nap a rügyeket ébresztgeti — azok is utat törnek maguknak, mikor a fájdalom a szívet megkörnyékezi. És Vidos Kálmánné szívet megkörnyékezte a keserűség. Eddig csak szerelmet, gyengéd odaadást, boldog emlékeket rejtegetett ott, hanem most ebben a pillanatban kiadta lelkét árendába a bánatnak. Ugy kiadta, hogy még terminust se kötött ki magának a fölmondásra. Vidos Kálmánné fölött az ég mindenkorra beborult.

S az a lelketlen ember még egyre keseríti. Annak az embernek, akit akasztani visznek, annak békét hágy a világ, csak őt tartják boldognak, mikor a martiromság minden kinjást szenvedni már. Haraggal kezdte a pakkolást, rimánkodni akarta látni azt az ármányos embert, hanem annak nincsen se kérdő, se könyörgő szava, talán biztatná még akkor is, ha belefutna egyenest a Dunába. S az asszony haragja ugy elfoszlott, mint a ködpára a levegőben, legföllebb felhő válik belőle s az elkezd pityeregni.

Vidos Kálmánné is javában pityergett már. Hiába akart erős lenni, könnyei mind sürűbben pergették. Kifutott az ajtón.

Az a szivtelen ember utána szólt:

— Bizd rám, gyöngyvirágom, beleteszem magam a dohányleveleket.

És Vidos Kálmán csakugyan huzott ki az egyik szekrény fenekéről csomóba kötött leveleket, melyek a trafikos világot a maguk némaságával is hangosan gunyolták. A jó férj megoldotta a csomót, azután minden ruhanemű, minden sapka, karmantyú szomszédságába került a szűz dohányból.

Kálmán éppen elvégezte munkáját, ráhajtott a kosarakra födelüket s fordított egyet a csillogó lakatokba tüzött iczi-piczi kulcsra.

— Tessék, asszonyom — szólt jóakarattal a kis kulcsot átnyujtva — most jót állok róla, hogy a moly bele nem esik.

Az asszony ideges kézzel kapta el s a hirtelen haragtól pirosra festett arczezal hajolt a kosarak fölé. A lakatot lerántani s a ruhát kiszórni pillanat műve volt.

— Nem kell az ön szivessége, tartsa meg a dohányt magának — szólt az elkeseredés hangján s még mindig bolygatta a kosarakat.

— Emlékező akartam adni.

— Semmit se fogadok el! — emelte föl a szép asszony büszke fejét. Most már nem sirt.

— De ezt csak elfogadja — mondá Vidos

Kálmán s mielőtt neje még védekezhetett volna, már átkarolta karcsu derekát s olyan csókot czuppantott eper ajakára, mint a parancsolat.

Az asszony nem tudta, mi történik vele. Nem volt akarata. Feje lehanyatlott férje kebelére s ott sirni kezdett megint, sirni keserűesen.

Kálmán hagyta zokogni. Csak mikor kissé elcsendesült, akkor koczkáztatta meg a kérdést:

— Nos hát mi történnék ezzel a sok ruhával?

A szép asszony kifejlett férje karjaiból, fölemelt egy darabot — s az üres szekrénybe akasztotta.

Beoltott vadszamarak.

P. E. után Dr. Margitai.

Vadszamar ez vétség. Ha embert vadszamarának neveznek ez sértés minden kétségen kívül. E fölött vitatkozni sem lehet. De azonsen lehet vitatkozni, hogy Brenneisl János ur e szót oda kiáltotta egy kövér urnak; mert e »Három kék bakok« féltuczat látogatója halván hallotta. A kövér ur két asztal közt nyomult előre a korcsma kertben s e közben megtalálhatta lökni Brenneisl urat mert ez utóbbi elkáromkodva magát emberül hozzá kapott jobb felsőkarjához, s odakiáltotta a kövér urnak: »Hát maga nem tudja kinyitni a szemét, vadszamar?!« A vastag ur visszatántorodott e nyájas beszédétől. »Hogyan? . . . vadszamar?!« csikorgá.

»Az hát!« válaszolt Brenneisl ur ugyancsak kurtán, s ezzel le is ült megint. A megsértett erre szó nélkül távozott, mintha csak sikerült volna Brenneisl urnak másodszeri megszólalásával tökéletesen meggyőzni őt arról a mit mondott. Tényleg azonban megtudakolta a vendéglőstől Brenneisl ur nevét és lakását, másnap pedig bevádolta őt, becsületéért bosszút

a mely körülmény a tanítók legnagyobb perzentje szegény sorsu szülők gyermeke lévén minden esetre hátrány, az intéző körök figyelmét nem hiszük, hogy már hosszú időre elkerülje.

A mi pedig a gyakorló iskolákat illeti, nem tudjuk felfogni, miért ne lehetne alkalmas gyakorló iskolája egy képezdének egy az intézettel összefüggésben nem álló esetleg több tanítós iskola; miért nem lenne alkalmas in concreto a mi preparandiánknak gyakorló iskolául az újvárosi elemi iskola.

Utoljára a kákán is lehet csomót keresni, mindenben lehet hibát találni, de észszerűt, elfogadható, mely az esetleges radikális reformokat indokoltá tenné, bajosan.

Egy bizonyos! az hogy daczára annak, hogy a vallás-és közoktatásügyi kormány a felekezeti tanító-képezdében sok hibát talál, azokból kikerülő tanítók bármely állami praeparandia tanulóival legtöbb esetben kiállják a versenyt.

A jelentés negyedik része végül a királyi tanfelügyelők működéséről szól. Külátásba helyezi a minél gyakoribb ellenőrző látogatásokat, a mit ugy tanügyi, mint politikai szempontból helyesnek tartunk. Csakhogy ennek ma még »ideális állapotnak« kivitele nagyobb munkaerőt és anyagi fedezetet igényel, miért is az évi költségvetésbe ismét négy segéd-tanfelügyelői és 25 ujtollnoki állás vétetett fel.

Ezekben röviden ismertettük népoktatásügyünk jelenlegi helyzetét, megadtuk annak millenniumi képét.

Láttunk e képen vonásokat, melyek örömmel töltenek el. Ilyenek a tankötelesek és tényleges iskola látogatók számarányának növekedése, az okleveles tanítók szaporodása, az államnyelv térfoglalása stb. Láttunk bántó vonásokat a tanügy köntösébe bujtatott nemzetiségi üzemeket, az iskolák számának csökkenését, a felekezeti tanítóképzésnek háttérbe szorítására irányzott törekvéseket stb.

A bántó vonásokat letörölni, az örvendéseket ápolni a jövő feladata.

Legfőbb igyekezetünk pedig a magyar nemzeti tanügyi állam kiépítésére legyen irányítva, a felekezetek jogainak sérelme nélkül.

állandó, a kerületi bíróságnál. Mire Brenneisl ur megkapta az idézést Liebl Emanuel kiérd. jegyző ügyében contra Brenneisl János házmaster, már rég elfelejtette, hogy egy vadszamar nyomja a lelkiismeretét. Az idézés tárgyát csak akkor tudta meg midőn a hivatal helyiségben megpillantotta a kövér urat, aki láttára több rendbeli prüszköléssel árulta el mily heves indulatrohamot idézett elő benne az ellenfele megjelenése.

»De édes uram,« kezdé Brenneisl ur bizalmasan »csak nem fog a multkori számarágért« . . .

A kövér ur nem engedte hogy befejezze »Vadszamar,« kiáltá dühösen »vadszamar, nyilvánosan — emberek előtt . . . becsületem . . . oh nem . . . példa adás végett . . . a vadszamarért bühödni kell« . . .

E perczen hívták őket. A bíró megkérdezte Brenneisl urat, mit szól a vádhoz. Brenneisl ur barátságosan nézett a bíróra, s helyeslőleg bólintott fejével.

»Tehát maga is bevallja?«

»Igen, de enyhítő körülményeket hozhatok fel, mondá Brenneisl ur.

»Milyeneket?«

»Azt hogy épen akkor lettem beoltva« válaszolt Brenneisl ur. A bíró furesz szemeket meresztett rá. »Nem, nem, bolond azért még nem vagyok bíró ur,« folytatá, megértve a tekintetet Brenneisl ur »egy kerék sem hiányzik, de még egyszer mondom, a beoltás az oka,

Hirlapírók országos szövetsége.

— (Saját tudósítónktól.) —

Azon alkalomból, hogy Dániel Ernő kereskedelemügyi miniszter a vidéki sajtó munkásait meghívta Budapestre a millenniumi kiállítási munkálatok megtekintésére, a fővárosi és vidéki hirlapírók kongresszust tartottak az Otthon-körben, a melyen határozatilag kimondták, hogy a hirlapírók szövetségének és segély-egyletének megalakítását szükségesnek tartják. Az előmunkálatok teljesítésére pedig bizottságot küldtek ki.

A kiküldött bizottság vasárnap délelőtt 11 órakor tartotta értekezletét az »Otthon« írók és hirlapírók körének helyiségeiben. Az értekezleten Horváth Gyula, a Magyar Hirlap főszerkesztője és Hindy Árpád a »Kolozsvar« szerkesztője elnökölték; jegyző volt Fehér Dezső, a »Nagyvárad« szerkesztője.

Az értekezlet határozatának Horváth Gyula előterjesztése adott irányt, ki a szövetség megalakításánál követendő alapelveket a következőkben adta elő.

A szövetségnek kettős czélt kell szolgálni: erkölcsit és anyagit. Az erkölcsi czélt azzal érheti el, ha a hirlapírói testületnek társadalmilag is megszerzi a szükséges tekintélyt, melyre munkássága alapján igényt tarthat: az anyagit azzal, hogy a befolyó tagságdíjakból és adakozásokból a hirlapírókat, ha arra szorulnánk, segíljeze.

A hirlapírói állást szerinte nem lehet kvalifikációhoz kötni, hanem javasolja, hogy a szövetségnek rendes tagja az lehessen, a ki valamely szerkesztőségben legalább 2 évig dolgozott mint fizetéses munkatárs.

A szövetség választmányának joga és kötelessége egyszerű szavazással és indokolás nélkül határozni a tagok felvételéről.

A szövetség tagjaira a választmány határozata kötelező. Hivatva lesz azon kívül a szövetség a lapok között folyó polemiák kiegyenlítésére.

Alapító tag lehet mindenki, aki az azért megállapítandó összeget lefizeti. A lapok csakis mint alapító tagok léphetnek be a szövetségbe.

Fehér Dezső javasolja, hogy a szövetséget már a millenniumra alakítsák meg s e végből egy bizottságot küldjenek ki. Javasolja továbbá, hogy a szövetség keretén belül szervezzenek egy jelentkező és tudakozódó irodát.

Mindkét indítványt elfogadták és a bizottságot a következőleg alakították meg. Elnök: Horváth Gyula, jegyző: Fehér Dezső, tagok: dr. Szikay János, Székely Béla, dr. Lázár Béla, Schwarz Armin, Kulinyi Zsigmond, Hindy Árpád, Szávay Gyula, Barát Armin.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Január 27.

Ülés kezdete 10 órakor.

Elnök: Teleszky István.

Jegyzők: Balogh Géza, Schöber Ernő, Josipovich Géza.

A kormány részéről jelen vannak: Bánffy Dezső báró, Perczel Dezső, Dániel Ernő. A mult ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után

Elnök bemutatja az államszámvevőszék zárószámadását 1894. évre vonatkozólag.

Szuhányi Ferencz bemutatja a kérvényi bizottság jelentését a kérvények 22-ik sorjegy-zékére vonatkozólag.

Következik a napirend: *A belügyi tárca költségvetésének folytatólagos tárgyalása.*

Herman Ottó a borsodmezei vicinális ügyével magával nem akar foglalkozni, mert vannak dolgok, amiket nem részletezhet az ember a parlamentti tisztesség megsértése nélkül. Ugron Gábor hat. javaslatát nem tartja kielégítőnek; de nem tartja kielégítőnek Csáky Albin gróf hat. javaslatát sem, bármennyire rokonszenvezik is azzal.

Elvi kifogása az, hogy mi lesz azokkal a képviselőkkel, akik már bírnak concessiót; hisz quod uni justum, alleri acquum; második kifogása pedig az, hogy e hat. javaslat érinti az összeférhetetlenségi törvényt is, pedig az erről való intézkedés oda tartozik.

Határozati javaslatot nyújt be, mely a következőleg hangzik:

A képviselőház addig is, míg az összeférhetetlenségről szóló 1875. évi I. törvény cikk alapos revízió alá vétetnék, kimondja:

1. képviselő vagy állami hivatalnok nem lehet semmiféle oly bérlet, üzlet vagy vállalat részvényese, melynek jövedelmezőségére az állam befolyást gyakorol;

2. a mely képviselő vagy állami tisztviselő ily vállalat, bérlet vagy üzletben participál, mandátumát 2 hónap alatt köteles letenni, illetőleg lemondani; vagy pedig a bérlettel, vállalatból elállani;

3. két hónap alatt köteles a kormány mindazon képviselők és állami hivatalnokok minősített táblázatát előterjeszteni, akik eddig is vagy most ily vállalatban, üzletben részt vesznek, hogy a képviselőház ellenőrzési jogát gyakorolja.

s ha megengedi, hogy elmondjam megtetszik látni hogy igazam van.«

»Jól van, de csak röviden.«

»Természetesen, természetesen bíró ur, megszoktam én már, a lakókkal is rövidenszoktam én banni.

A dolog így áll. Öregem már egy hónapja rájja a fülemet: Sándor, oltasd be magad! Hadj békét mondok a beoltással kis gyerekeknek szoktak örömet csinálni, nem ilyen vén vadszamarának mint én . . . (a panaszozhoz fordulva) na lássa most magamat is be kellene vádolnom — minden embernek meg van a maga kedvencz szójárása. Node az asszony nem hagyott föl a zaklatással, ugy hogy utoljára meguntam a sok beszédet s azt mondtam: Ebadta nem bánom hát beoltatom magamat. De ne valami fiatal borjucskából mondja ő. Jól van na, majd kikeresek egy vén tehenet magamnak mondom én. Azt hittem tetszik tudni, hogy istállóba vezetnek, s ott magam keresem ki a marhát, a melyikből beoltanak. Hát amint az oltó-intézetbe érek ott fekszik, ott bög egy nyomorult borju az asztalon. Beh megsajnáltam szegényt!

»Nem foghatná rövidebre az elbeszélést?« jegyzé meg a bíró. »A borju állapota csak nem tartozik a doioghoz?«

»Bocsánatot kérek tanácsos ur, de a borju a földolog az oltásnál, az oltás pedig az én enyhítő körülményem. No hát amint mondom, a borju ott bög, a gyermekek akik ott voltak azok

is bögtek a doktor is bögött, hogy ne féljenek nem fáj! — de magam is megijedtem.

Utoljára rám kerül a sor. Nem lesz nagyon fiatal a borju énnekem, mondom a doktornak. Rám nevet, rámszól: Azt hiszi egy bölénybikát fektetünk magának ide. Megharagudtam, de türtőztettem magamat; még valami hibát talál ejteni bennem a lanczettával. Hát, mikor belém szúr, látom, hogy egy csomó figura ott tánczol a falon. Doktor ur, mondom nincs nekem szükségem ilyen elszórákozásra, gyermekeknek való ez. Nem szól semmit, de boszúból két szurást meg akart spórolni rajtam. No de nem engedtem. Micsoda, mondom, csak négy szúrás, két forintért; így nem alkuszunk; adjon még egy néhányat. Engedett, így kaptam aztán hármát-hármát egy-egy karomra. De mit beszéljek olyan sokat, elég az hozzá, egy hét mulva elkezdett fájni a karom, de olyan czudarul, hogy kiáltani akartam, és mikor legjobban fájt, bejön ez az ur a vendéglőbe és meglök! Szét akartam tépni a dühömben, ugy fájt, jó még, hogy egy vadszamarral megelégedtem ami különben is szokásom.«

A bíró a kövér urhoz fordult a szokásos kérdéssel, hajlandó-e kiegyezni bocsánatkérés fejében? Várakozása ellenére a panaszos rögtön beleegyezett s a jegyzőkönyv aláírásánál így indokolta hirtelen szelidségét:

»Vadszamar . . . menthető . . . a fájdalom borzasztó . . . tudom, három napja . . . magam is be vagyok oltva . . . in-daganat . . . yammer! Oh yinner! . . . Oh Pasteur!«

Sréter Alfréd azt vitatja, hogy egyes tisztviselők magán tényeiért nem lehet a minisztert vagy kormányt felelőssé tenni. Nem akarja senki hibáját mentesíteni, de figyelmezteti a házat, hogy a praeventív intézkedések megtételében **mértéket kell tartani**, hisz ellen esetben senki sem lehet majd tagja a háznak, csak az olyan egyn, akinek egy krajeárnyi vagyona sincs. Csáky hat. javaslatát elfogadja.

Polónyi Géza személyes kérdésben szólal föl.

Bartha Miklós: Elváratai kimerítően foglalkoztak és fognak még foglalkozkozni a főispáni intézménnyel. Ez intézmény felett tehát ő más kritikát nem fog gyakorolni. Csupán Csáky Albin hat. javaslatához kíván pár szóval hozzászólni. Midőn kijelenti, hogy Csáky Albin gr. hat. javaslatát elfogadja, csak sajnálattal említheti föl, hogy a miniszter még a strohmanok kizárását is hangsúlyozta. Hát már annyira megszorodott ez a kaszt is, hogy törvényhozásilag kell ellene védekezni?

A Csáky Albin gróf hat. javaslata egyrészt nagyon sokat foglal magában, másrészt meg nagyon keveset. Nagyon sokat, mert megbélyegez minden főispán, minden képviselőt, minden közhivatalnokot; másrészt meg nagyon keveset, hisz a bűnöst futni hagyja.

Nagyon sokan vannak, akik a közérdekjévé, minden haszon nélkül dolgoznak. Itt hivatkozik Bánffy Dezső báró miniszterelnökre, ki főispán korában maga is egy nagy vasutat építtetett Erdélyben a közügy javára. Hisz, hogy vannak még mások is ilyenek. De igen sokak vannak, akik befolyásukat saját érdekükben használják ki. Disztinválunk kell . . .

Beöthy Ákos: El kell választanunk a tiszta birkákat a rühesektől!

Bartha Miklós . . . és a bűnösöket megbüntetjük.

Lehessen építeni ezentul is vasutat a közügy érdekében, de az engedély megadásánál a legszigorubb vizsgálat eszközöltessék. Kéri a házat, hogy járuljon hozzá ahhoz, hogy Csáky Albin gróf hat. javaslata a következő sorokkal egészítettessék ki:

Mindazon helyiérdekű vasutak iratainak — melyeknek engedményese főispán, képviselő vagy közhivatalnok — megvizsgálására egy 15 tagu parlamenti bizottság küldessék ki.

Csáky Albin gróf személyes kérdésben szólal föl. Ő hat. javaslatával nem akart senkit sem etigmatizálni, de a bajt alapjában akarja gyógyítani, hogy egyszerre vége vessék minden gyanúsításnak.

Ismételten kéri hat. javaslatának elfogadását.

Bartha Miklós rövid felszólalása után **Makfalvay Géza** állott föl szólásra. A kormányt, valahányszor az ellenzék vádakkal állott elő, mindég konkrét tényeket követelt s azt mondta, hogy az ellenzék rossz tükröt mutogat.

Most Csáky Albin benyújtott egy hat. javaslatot az ellenzék zajos helyeslése s a jobboldal nagy némasága között. Ebből a hat. javaslatból tűnik ki igazán, hogy a vicinális vasutak körül mily nagy visszaélések követték el.

Miért vetette el a jobboldal Holló Lajos hasonló tárgyú hat. javaslatát, ha nem voltak visszaélések? S miért fogadta el a Csáky grófét?

Vagy a borsodi eset egymagában elég volt egy ily gyökeres orvoslásra? Alig hiszi!

A tételt nem fogadja el, ellenben hozzájárul **Ivánka** és **Bartha** hat. javaslataihoz.

Elnök az ülést öt perczre felfüggeszti. Szünet után az elnöki széket **Szilágyi Dezső** foglalja el.

Szacsavay Sándor rövid indokolás kíséretében pártolja **Bartha Miklós** hat. javaslatát.

Polónyi Géza: A főispánok tétele nemcsak a főispánokról szól, hanem a főpolgármesteréről is. Kötelessége tehát felszólalni, hogy figyelmeztesse a közvéleményt, hogy az a ragály, mely a megyéket elfogta, ráragadt a fővárosra is.

Legelőször is az ismert patika kérdésre kíván pár megjegyzést tenni.

TÁJÉKOZTATÓ.

Január 28. Román ifjuság hangversenye és bálja a Zöldfában.

Február 1. Az izr. nőegylet koncertestélye a Fekete Sasban.

1. Az első általános munkás-betegségélyző egylet táncvizigalma a Zöldfában.

2. A várad-velencei reformátusok bálja a Zöldfában.

6. Gyárosok és nagykereskedők bálja a Csarnok nagytermében.

9. A nagyvárad ev. ref. egyházközség bálja a Fekete Sasban.

15. A tisztikar táncestélye a Fekete Sasban.

16. A szepitészeti egyesület közgyűlése d. e. 11 órakor a városházán.

16. Az önkéntes tűzoltó egylet álarozos bálja a Fekete Sasban.

18. A nagyvárad kereskedő ifjak körének bálja a kereskedelmi palota dísztermében.

Márcz 8. A biharmegyei és nagyvárad nőegylet tárgy-sorsjátékának húzása.

UJDONSÁGOK.

* **A katolikus hierarchia.** A napokban megjelent Hierarchia Cattolica szerint a katolikus egyháznak 1896. január 1-én 63 bibornoka volt. Az 1063 különböző ritusu püspökség közül 997 van betöltve. A múlt évben 8 bibornok halt meg, s ugyanannyit kreáltak. XIII. Leo pápa pontifikátusa alatt 107 bibornokot nevezett ki, s ugyanannyi halt meg az ő kormányzása alatt, akik közül 4 XVI. Gergelytől, 52 IX. Piusztól, 51 pedig XIII. Leotól kapta a bibornoki rangot. A pápával együtt már csak 8 bibornok él IX. Pius idejéből. A bibornoki collegium legidősebb tagja **Mertel Theodulf** bibornok-diakonus, akit 1858-ban kreáltak bibornokká, s aki február 9-én már 90-ik évét tölti be. A legfiatalabb bibornok **Svampa Domonkos**, a bolognai érsek, aki még csak 45 éves. A múlt évben meghalt 1 patriarcha, 18 érsek, 36 püspök, 3 apát. XIII. Leo pontifikátusa alatt 2 patriarchatust, 13 érsekséget állított fel, 16 püspökséget érsekségre emelt, s 89 püspökséget, 2 apátságot, 2 apostoli követséget, 55 apostoli vikáriátust, s 24 apostoli praefecturát állított fel. Uj hierarchiát létesített XIII. Leo Skótorszában (1878), Boszniában (1881), Keletindiában (1886), Japánban (1891) s 1895-ben a kopt-ritusút Egyiptomban. Ezenkívül viszaállította a hermopolisi (Minich) és thebei (Luxor) püspökségeket s az alexandriai patriarchatust. Kitűnik ebből a vázlatos kimutatásból, hogy XIII. Leo pontifikátusa alatt a katolikus hierarchia rendkívül terjedt.

* **Egy kereskedő üzelmei.** Vasárnapi számunkban megemlítettük, hogy Kárpáti Miklós zöldfauczai kereskedő ellen egyik volt segédje feljelentést tett, hogy üzletében idegen áruk vannak, melyek Silbermann Márton esőtömegehez tartoznak. A rendőrség folytatja a vizsgálatot. A vád igaznak bizonyult, mert a rendőrség sok rövid árucikket talált, a melyek a Silbermann üzletéből valók. A vizsgálat befejezése után a bírósághoz teszik át az ügyet. Ezzel kapcsolatban megemlítjük, hogy Gut Zsigmond kereskedő-segéd annak kijelentésére kért fel bennünket, hogy őt nem azért bocsájtotta el Kárpáti, mert ő szabálytalanságot követett el, hanem Gut a saját jószántából lépett ki az üzletből, mert Kárpátinak az üzelmeit nem tudta eltűnri.

* **Az ügyvédi kamara közgyűlése.** A nagyvárad ügyvédi kamara vasárnap tartotta évi közgyűlést **Hlatky Endre** elnöklete alatt. Elnök megnyitván az ülést, felkéri a titkárt, hogy az elmúlt 1895. évről szóló jelentést olvassa fel. A jelentést felirat alakjában felterjesztik a miniszterhez. Azután a számvizsgáló bizottság jelentése alapján megadják a pénztárnoknak a felmentést. Elhatározzák, hogy a segélyalaphoz 500 frittal hozzájárul a kamara. Végül a finanziaális ügyekkel foglalkoznak és utasítják az ügyészt, hogy a tagsági-díj hátralékot rövid időn hajtsa be. Az ülés 11 órakor ért véget.

* **Halálozás.** **Beregszászi Mihály** nyugalmazott fogyasztási eljáró f. hó 26-án, 77 éves korában meghalt; temetése tegnap délután 3 órakor volt Nagy-Körözs-utca 719-ik számú házból.

* **A jégcsalád jelmez ünnepe.** A Városliget rendező látogatói vasárnap pompás farsangi mu-

latságot rendeztek a jegen. Délután fél 3 órakor már elborította a koresolyázók tömege a jégpályát. Egy csapat álarozos és jelmezes ifju igen élénk, mulatságossá tette a délutánt. Volt dominónak, töröknek, lengyel-zsidónak, pojácának, bakfisnek stb. öltözött álarozos; igen esinos egy bohócnak öltözött ifju, továbbá egy Hazafi-Vera János imitáció. Rát-kay odanyilatkozott, hogy még ilyen nagy koresolyázó közönség nem volt a Városliget jegen. — A Sporttér jegen is igen szép közönség volt kint s a József-ezred zenéje mellett vígan töltötték az időt. Este igen szép tűzijátékban gyönyörködött a közönség, melyeket az ösmert műkedvelő pirotechnikus: Vargha Lajos megyei állatorvos készített.

* **A Komádi gyilkosság.** Emlegettük annak idején, hogy Komádiban özv. **Kenderesinét** ismeretlen tettes meggyilkolta. Az eset, mely egy hét óta izgatottságban tartja az egész falut, most váratlan fordulatot nyert és egy új, nemkevésbé rémes dologgal is szaporodott. A gyilkost ugyanis egy heti kutatás után **Szitás Mihály** és **Várad** csendőrőrsparancsnokoknak sikerült kinyomozni. **Novák Mihály** földmives a vallatásnál nagyon gyanusan viselte magát, azonkívül, hogy ruháján vérfoltokat, karján a dulakodásból származó karmolásokat vettek észre. Bántotta a lelkiismerete, hogy érte most annyi ártatlan embert vesznek gyanuba és tartanak fogva. Addig akadozott, addig hazudozott, míg végre bevallotta, hogy ő a tettes. Pénzt kért akkor este **Kenderesinétől** és mert nem adott neki azért fojtotta meg. Az esetnek az a szenzációs folytatása, hogy egy **Szűcs Lajos** nevezetű ember, ki a meggyilkoltnak rokona volt és szintén gyanusították, vasárnap felakasztotta magát.

* **Nem lesz drágasági pótlék.** A városi tisztviselők nem nagy örömmel értesülnek arról a hírről, melyet Budapestről kaptunk. E szerint a belügyminiszter már határozott a közgyűlés által megszavazott drágasági pótlék felett. Tekintettel a városi közpénztár nem a legfényesebb állapotára, a drágasági pótléket nem engedélyezi. Pár nap alatt leérkezik a miniszter határozata, s akkor meggyőződhetünk arról, mennyiben igaz a nagyon valószínűnek látszó hír.

* **Eljegyzés.** **Propper N. János** kereskedelmi iskolai igazgató-tulajdonos szép leányát: **Mariskát** eljegyezte **Ferenczy Lajos** kereskedelmi iskolai tanár.

* **Nyugalomba vonuló tisztviselő.** Nagyvárad város tisztikarának egyik legrégebb, szorgalmas tagja: **Cseh Zsigmond** árvaszéki ülnök, mint halljuk, a napokban nyugalomba vonul. **Cseh Zsigmond** 42 évet töltött a város szolgálatában, s szívélyes, előzékeny modora kedvelté tették tisztársai előtt. Helyét minden valószínűség szerint **Sztáril János** tb. aljegyzővel töltik be, akit már régebben kiszemeltek ez állásra.

* **A kamara a képviselőházban.** Az iparos tanoncz iskolák tandíjának megszüntetése tárgyában, a kassai kereskedelmi iskola kezdeményezése folytán, a nagyvárad keresk. és iparkamara feliratot intézett a képviselőházhoz, melyben elöadja, hogy ezen petícióval már azért is élnie kellett a kamarának, mivel az iparosoknak a törvénytelenül szedett tandíjak megszüntetése iránt törvényes uton intézkedéseik mind a mai napig sikerre nem vezettek. A felirat tegnap azzal érkezett le a ház elnökétől a polgármesterhez, hogy a mennyiben az orsz. képviselő által ellenjegyezve nincsen, a képviselőház elé nem terjeszthető. Tehát a kamarának nincsen felirati joga.

* **A tábornok leánya.** Az aradi rendőrséghez tegnap egy elaggott s a nyomortól teljesen megtört asszony állított be s szegénységi bizonyítványt kért. A boldogtalan asszony **Gaal Miklós** 1848—49 honvédtábornoknak **Vilma** nevű leánya, a ki évek óta elhagyatottan s nagy nyomorban él. Most a honvédelmi miniszterhez akart folyamodni segítségért.

*** A kereskedelmi iskola felavatása.** A nagyvárad középiskola a jelen tanév elején költözött be díszes otthonába, a Kereskedelmi Csarnok palotájába. A palota körözfelölí szárnyát, 30 helyiséget egészen az iskola s ezzel kapcsolatos internatus foglalja el. A gazdag felszerelésű intézet igazgató-tulajdonosa: Propper N. János február hó 16-án fogja az iskola új helyiségének felavatási ünnepélyét megtartani s ez alkalommal matinét, bankettet és társas vacsorát akar rendezni. A meghívókat most küldik sztét a hír szerint igen magas állású egyének is kilátásba helyezték megjelenésüket az ünnepélyen.

*** Veszedelmes örült.** Pozsonyban tegnapelőtt a városi toronyór felesége hirtelen megörült. Az örült asszony éppen sikoltozó gyermekait akarta a torony ablakán ledobálni, mikor férje, Dasztel Károly egy barátjával meglepte. A szerencsétlen asszonyt bezáratották az örültek házába.

*** Erkel Ferenc szobra.** Kallós Ede szobrász értesítette Békésmegye alispánját, hogy Erkel Ferenc szobrának anyagmintázatát teljesen elkészítette s azt megbirálás végett a szoborbizottság rendelkezésére bocsátja. Dr. Fábry Sándor a vármegye alispánja az anyagminta megbirálására felkérte a képzőművészeti tanácsot, a szoborbizottságból Terényi Lajos országgyűlési képviselőt, az elhunyt családjának képviselőjében pedig Erkel Sándort. Ha az anyagminta a szerződési és művészeti követelményeknek megfelel, a művész azonnal intézkedik a szobor öntése iránt.

*** A Czion egylet nem épít.** A nagyvárad haladópartii izr. Czion egylet azzal a szándékkal vett egy telket a Nagypiac-téren, hogy oda iskola és bérház épületet emel. Az építésre kikötött határidő már régen lejárt miért is a város záros határidőt tűzött ki az építkezés megkezdésére. E tárgyban vasárnap ülésezett az egylet, s tekintettel az országos izr. gyűlésre, melyen az izr. hitközségek egyesítését helyezték kilátásba, a telket a már kifizetett összeg és ennek kamatai visszaadása mellett visszabocsátja a város tulajdonába.

*** A polgári iskola felszerelése.** Nagyvárad városa, mint említettük, felirt a kulturminiszterhez, hogy a fennálló szerződés értelmében a reálskola felszerelését az állam szerezze be. Busch Dávid főmérnök tegnap az iránt kereste meg beadványt a tanácsot, hogy a polgári iskola helyiségeit szereltesse fel, és pedig most mikor olcsóbban jut hozzá mint a nyári dolog időben. A polgári iskola felszerelése, a főmérnök szerint 8364 frtba, a chemiai előadásukhoz szükséges felszerelések 1224 frtba, a vízvezeték berendezése 2128 jrt 60 krba, légszesz bevezetés pedig 3583 frt 46 krba kerül. Árlejtést fognak kirni a felszerelésekre s egy bizottságot küldenek ki az árlejtés elbirálására.

*** Hirtelen sötétség.** Szombat este 6 óra tájban a pozsonyi gázlámpák egyszerre elaludtak és a városban általános sötétség lett. A váratlan eset nagy ijedelmet okozott az utcán járó-kelők között, de legnagyobb volt a zavar a vendéglőkben és a kávéházakban. Sok időbe került, míg a megromlott csöveket sikerült helyreállítani.

*** A diószegi szőlőtelep.** Balassa István a vármegye által fentartott diószegi közhasznú szőlőtelep igazgatója betérjeszti az alispánhoz a szőlőtelep állapotáról szóló jelentését. Jelentés szerint az év tavaszán az 1894-ik évben termelt szőlőveszszők közül ingyen 46,420 részben sima, részben gyökeres Riparia sauvages vészszöt osztottak ki ingyen

*** Pénzhamisító vasgyuró.** Tordán, a rendőrség megfelelő erőfeszítéssel letartóztatott tegnap egy Kasparidesz Viktor nevű vasgyurót, akiről az kiderült, hogy az utolsó időben inkább úzi a hamis pénzverést, mint az erőművészetet. Letartóztatása azonban különféle nehézségekbe ütközött, mert mikor már megválták, a bilincseit úgy szétörte, mint szokás szerint a cirkuszban ellenfeleit; sőt végül még azzal is dicsekedett, hogy ha bántani mernék, neki olyan két fiskálisa van, aki megvédi őt minden bajtól. Minthogy ezzel két pisztolyára

célezott, a nála járt három esendőr rászegezte a szuronyát és így szóllították fel, hogy adja meg magát. Ezt meg is tette a vasgyuró, de csak azzal a feltétellel, hogy nem vasalják meg, mert — mint mondá — leküzdhetetlen ellen-szenvet érez a bilincsek iránt s valahányszor a lánczot ráteszik, mindig széjjel szokta törni. Így aztán bekísérték a törvényszék börtönébe, házigazdájával, egy Dugári nevű polgárral együtt, aki szintén részesnek bizonyult a hamisításban. A vasgyuró ezüstforintosokat gyártott, természetesen nem ezüstből, hanem gipszbe öntött ólomból. Azt hiszik, hogy nagy bandája van.

*** Husszállítás Törökországba.** A földmivelésügyi m. kir. miniszter tudomásvétel és köz-hírrététel végett értesíti a törvényhatóságokat, hogy a m. kir. államvasutak folyó évi jan. hó 13-án kelt felterjesztése szerint a török kormány rendelete folytán a külföldről Törökországba bevinni szándékolt friss és beszózott hus, valamint hentesáru és élőállat szállítmányokat egészségügyi bizonyítványokkal kell ellátni, melyeken igazolandó, hogy a szóban forgó szállítmányok keleti marhavészttől mentes helyekről származnak. Az ezen bizonyítványokkal el nem látott szállítmányokat a török határon feltartóztatják.

*** Kitiltott román könyv.** A kereskedelemügyi m. kir. miniszter a Romániában C. S. Stojicecu áltai szerkesztett »Fragmente diu autoria vechi si moderni« című román könyvtől a postai szállítás kedvezményét megvonta és utasítja a posta és távirtda hivatalokat, hogy a könyvet is a szállításból kizárt sajtótermékek módjára kezeljék.

Az irgalmasok kórháza.

— Kimutatás az 1895. évről. —

Ma hagyta el a sajtót az irgalmasrend nagyvárad betegápoló intézet évi kimutatása dr. Wimmer J. Julián irgalmasrendi perjel, főorvos szerkesztésében.

A füzet bizonyítja, hogy az aránylag nagyon csekély erővel rendelkező nagyvárad irgalmas rendház a város közegészségügyének milyen nagy szolgálatokat tesz.

A város közönségének a szimpatihája és bizalma az irgalmasok iránt bizonyára még sokkal inkább kitűnnék, ha a szerényen »betegápoló intézetnek« nevezett kórházban több hely volna rendszeresítve úgy a betegek, mint az orvosok számára.

A kórháznak három osztálya van: belgyógyászati, sebészeti és szemészeti osztálya, — s egy fő és egy alorvosa.

A múlt évben összesen 396 beteget ápoltak akik közül elbocsájtottak 374-et; 9 meghalt. Az összes ápolási napok száma 5755; átlagosan 14,5 napig feküdt egy-egy beteg az intézetben, amelynek átlagos beteglétszáma 15,7 volt. A kórház felszerelt ágyainak száma 22.

A belgyógyászati osztályon ápolták 314 beteget; ezek közül meggyógyult 268. javult 17, gyógyulatlanul távozott 10, meghalt 8.

A sebészeti osztályon ápoltak 67 beteget; gyógyultán távozott 64, meghalt 1 beteg.

A szemészeti osztályon ápoltak 15 beteget, akik közül 14 gyógyulva, 1 pedig gyógyulatlanul távozott.

Az ápoltak között volt 147 róm. katolikus, 30 görög kath. 20. görög keleti, 14 ágostai, 157 helvét s 28 izralita vallású. A betegek közül 10 külföldi volt, s 396 közül csak 9 tartozott az értelmiséghez.

A 9 haláleset így oszlott meg: 3 tüdővész, 1 mellhártyalobb; 1 szivszélhűdés, 1 Brightkór, 1 bélhagymáz, 1 aszkór s 1 belső elvérzés.

A sebészeti műtétek száma 39 volt.

Statárium.

Azoknak, akik nem ismerik az újságinálás mesterségét: fogalmuk sincs arról, hogy »lapunk barátai« mennyire megkínózhatnak egy szerkesztőt.

Az még csak hagyján, hogy folyton kritizálják a lapot és soha nincsenek megelégedve, — még azt is eltudnók tűrni, hogy minduntalan új meg új követelésekkel állanak elő, melyeket teljesíteniük kellene, — de az már rettenetes, elviselhetetlen valami, mikor lapunk összes barátai mind — segíteni akar-nak nekünk a lap — csinálásban.

Természetes hogy nagyon előzékenyen es látszólagos örömmel fogadjuk ezeket az »önzetlen« munkatársakat, de fájdalom, az is természetes, hogy százan is jelentkeznek, míg egyet találunk, akinek az írását érdemes elolvasni. Hát még hol van ettől az a fokozat, amelyen már közölhetjük a cikket?

Legveszedelmesebbek a tárczairók. Minden intelligens ember azt hiszi, hogy ő is tud tárczát írni, csak hogy nem foglalkozik vele, s ezért nem olyan nagy író, mint pl. Herczeg Ferenc. Ezek a — megengedem — jó indulatu emberek, az újabb időben valóságos merényletet követtek el lapunk ellen, — oly nagy tömegben küldték be tárczáikat, — mémelyik nyolcz, tizet is.

És egy újságíró — mesteremberre nézve nincs borzasztóbb tortura, mint »beérkezett« tárczáikat olvasni. Az ilyen ember ugyanis betű-izszonyban szenved, a saját maga kézírását se olvsnáel a maga jószántából soha — s most dilletáns emberek kísérletein kell keresztül vergődni.

A nagy újságok redakcióiban ha egy munkatárs őt beérkezett tárczát elolvas, az már eleget dolgozott egy napra, s a kollégák a legnagyobb rész-vétellel szólnak hozzá elismerésüket kifejezni.

S nekem egyszerre vagy ötven darab tárczát hoztak a lakásomra a Tiszántúl szerkesztőségéből, hogy mondjak felettük élet-halál ítéletet. Hát legyen!

A munka igen nehéz volt, — de mint minden nagyon nehéz munka: úgy ez is csak az elején volt nehéz: amíg olvasni kellett, — mert ez után ítélet mondani ugyan nagyon könnyű.

Szó se lehet itt kritikáról: csupa üres történetek, olyan előadásban, amelyen a legalacsonyabb utáncat látszik meg, — az a melyik még a külsőségekben sem látja meg a lényegest. Mintha gymnazista-gyerekek iskolai dolgozatai volnának ezek a tárczák

Nem bánom, ha a tisztelt című, tekintetes és nagyságos szerzők megharagusznak is rám, ime leközlöm legalább a címeit a tárczáiknak, — meg a szerzőknek a kezdőbetűit. Így legalább mégis szerepelhetnek »szeretett lapunk hasábjain.«

Különben félreértések kikerülése végett még azt is megjegyzem, hogy föltétlenül tisztességes becsületes embereknek, tehát teljesen korrekt gentlemanoknak tartom azokat is, — akik nem tudnak egy tárczát megírni.

Ime a tűzhalálra ítélt tárczák névsora:

Lekvár. (P. R.) — Házay boldog, (M.) — Az apa. (J. H.) — Halottak napján ! ! ! (C.) — Pályázati hirdetés. (Sz. J.) — A jégről. (Z. A.) — Levelek a huszadik század végéről — A magyar klérus egyenruhájáról. — Gondolatok. (I.) — Bűnös-e? (R. L.) — Zsidó tárczairók. (L. Sz. E.) — A nők. (K.) — Karácsonykor. (P. S.) — Margit éjjeli zenéje, (Z. A.) — Érdem és jutalom. (P. S.) — A szeretet anyala. (L. Gy.) — Pénz. (J.) — Mégis csak boldogok. (M.) — Az anyós. (P. S.) — Mult és jelen. (G. Ö.) — A mamák elveiről. (Z. A.) — Fél ember. (G. B.) — A szinigazgatók milleniumi terve. — Egy kirándulás. (M.) — Kiábrándulva. (M.) Az Anarchiáról. (B. D.) — Ökörmező, királymező. (K. L.) — A teljhatalmu közjegyző, vagy egy afrikai tornaverseny. (N.) — Lejtőn, (G. Gy.) — A rejtélyes lámpa. (T. J.) — Halottak napja a székelyföld egyik városában.

(M.) — A próba. (Á. I.) — Lujza. (L. Gy.) — A viccelődő öszekelyek. (D.) — Választon. (R. A.) — István bátyám. (M.) — Holdvilágos esendes este. (N. B.) — Meghasadt a szive. (L.) — Felöltö. (Sz.) — Kiforrott. (Sz. F.) — Az apai sziv. (L.) — A jó szomszédok. (K. E.) — A kegy kép. (M.)

Ezeket a kéziratokat kivételképpen egy hétig megőrizzük.

Lapunk egyes számai a következő útlekekben kaphatók:

Kiss Dávid kereskedése Fő-utca,
Sonnenwirth-léle bazárban Fő-utca,
Kádár és Kiss cégnél Kishid-fő,
Kutasi D. papirkereskedésében Uri-utca,
Panker Dániel papirkereskedésében Kis-placz,
Reich Sándor vegyeskereskedésében Szent-János-utca,
Mezey János fűszerkereskedésében Körös-utca
Reich Antal kereskedése Nagy-Fürdő-utca.
Frankl Mari tőzsde és hírlapelárusító Kereskedelmi csarnok palota Nagypiacz.
M. kir. dohány- és szivar-áruda Zöldfa-utca.
Ugyanezen helyeken előfizetések is elfogadtnak.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1895. október 1-től.

Vonat indul Nagyváradról.	Vonat érkezik Nagyváradra.
Püspökladány-Budapest felé gyorsvonat 8 ⁴⁵ regg., 2 ²⁵ éjjel, személyvonat 11 ³² d. e., 2 ²² d. u., 11 ⁰⁴ éjjel.	Budapest-Püspökladány felé gyorsvonat 7 ⁰⁸ este, 2 ¹² éjjel, vegyesvonat 7 ¹⁵ r., személyvonat 3 ⁴² d. u., 1 ⁴⁸ éjjel.
Kolozsvár felé gyorsvonat 7 ¹⁵ este, 2 ²⁰ éjjel, vegyesvonat 12 ⁰⁵ d. u., személyv. 3 ⁰⁸ délután, 2 ⁰⁶ éjjel.	Kolozsvár felé gyorsvonat 8 ³⁸ regg., 2 ¹⁰ éjjel, vegyesvonat 8 r., személyvonat 11 ¹⁷ d. e. 10 ⁴⁴ éjjel.
Csaba-Arad-Szeged felé személyvonat 10 ²⁰ d. e., 4 ²⁵ d. u., vegyesvonat 7 ³⁰ este.	Arad-Szeged-Csaba felé vegyesvonat 8 ³⁰ r., személyvonat 9 ³² d. e., 5 ³⁰ d. u.
Belényes-Vaskó felé vegyesvonat 4 ²⁵ reggel, 1 ⁴³ d. u.	Vaskó - Belényes felé vegyesvonat 11 ⁰⁵ d. e. 9 ⁰⁰ este.
Érmihályfalva felé vegyesvonat 6 ⁴⁵ r., 4 ³⁵ d. u.	Érmihályfalva felé vegyesvonat 8 ¹⁰ r., 9 ¹⁴ este.
Ösi-Kót-Gyoma felé személyvonat 6 ⁵⁵ r., vegyesvonat 2 ¹⁰ d. u.	Gyoma-Kót-Ösi felé személyvonat 10 ⁰⁵ d. e. személyvonat 8 este.

E G Y L E T.

A Mária-segély egyesület közgyűlése.

Minden zaj és feltűnés nélkül, szerény kezek között, de áldásosan működik a jótékony-ság terén az a kis egyesület, mely vasárnap, e hó 26-án tartotta évi közgyűlését a várad-olaszi róm. kath. iskola helyiségében. A szegények segélyezése és az ájtatosság emelése a célja ennek az egyesületnek. Kevés anyagi eszköz áll rendelkezésére, de azt lelkiismeretesen használja fel.

A látogatott közgyűlésen a tiszteleti elnök **D e n e s J á n o s**, esperes-plébános elnökölt, kinek megnyitója után dr. **K a r á c s o n y i J á n o s** theol. tanár, az egyesület titkára olvasta fel a múlt gyűlés jegyzőkönyvét, mely hitelesítve lett. Utánna **S t a r k G y u l a**, az egyesület elnöke vázolta az egyesület múlt évi működését. A tagoktól és egyes jóltevőktől (akik közül köszönetet szavazott a gyűlés **V i n k l e r** püspöknek és **T ó t h Z z u z s a n n á n a k**) bejött 470 frt, mely összegből a 12 állandóan segélyezett szegényen kívül számos szenvedőnek és szülőkérdőnek nyújtott segítséget az egyesület. — Az elnöki és pénztárnoki jelentés után a számadás megvizsgálására **K ö r ö s s i E n d r é t** és **P á s z t o r A n d r á s t** küldte ki a közgyűlés, melyet lendületes szavakkal zárt be a tiszteletbeli elnök.

Nem sok jóakarát és buzgóságot kellene hozzá, hogy ebből a kis egyesületből — Szent-Vince egyesület alakuljon. Városunk bőven el van látva jótékony-sági s segély egyesületekkel, — de az

emberbaráti szeretetnek ez a nagy alkotása még mindig hiányzik, pedig Nagy-Várad már elég nagy lenne hozzá.

A kerületi betegsegélyező pénztár ülése. A nagyvárad kerületi betegsegélyező pénztár f. hó. 26-án délután tartotta havi ülését **L a n g J ó z s e f** elnöke alatt. A múlt havi ülésről szóló jegyzőkönyvet **S z a u e r K á l m á n** és **J e l i n e k F e r e n c z** hitelesítik.

B e n j á m i n S o m a irnokot előléptetik másodkönyvelőnek és fizetését 100 forinttal meg javítják. **M a n d e l S á m u e l** és **É d e r F e r e n c z** díjnokokat pedig irnokoknak nevezi ki az igazgatóság. A vaskohi járásban pénztári orvosnak megválasztották dr. **D e á k o t**, dr. **S p i t z e r H e n r i k** fizetését pedig 10 forinttal megjavították.

A szervezendő negyedik orvosi állás fizetésének fedezésére 600 forinttal többet vettek a költségvetésbe, melyet a pénztárnok előterjesztésére elfogadtak.

Azután kinevezi az elnök **N a g y F e r e n c z** sarkadi tanítót bizalmi férfinak és megbízta tagság-díjak beszédésével.

A titkár felolvassa az 1895. évről szóló jelentését, mely szerint a múlt évben 6225 tag jelentkezett a pénztárnál és az 1896. év jan. 1-én a tagok száma 5527 volt. Bevétel volt 6490 korona 42 fillér, maradvány 2765 korona összesen 9255 korona 42 fillér. Ebből kiadtak 7225 korona 87 fillért. Maradt január 1-én 2029 korona 55 fillér.

Az igazgatóság az elnök indítványára köszönetet szavazott a tisztikarnak a fölmutatott sikerért.

Uj olvasókör a megyében. A széplaki iparos olvasókör alapszabályait a belügyminiszter azon záradékkal hagyta jóvá, hogy a kör feloszlása és ezen esetben a kör vagyonának hova fordítása iránti határozatok fogantatás előtt hozzá bemutatandók.

Uj népkör Nagyváradon. A Nagyvárad Olasz u. n. Rét városrészének polgárai egy Népkör felállításán fáradoznak. Vasárnap délután volt a Digos-féle házban a Népkör ügyében értekezlet, melyen mintegy 40-en vettek részt. Az értekezlet elnöke, **Álmosdi Illés** beszédet mondott, melyben fejtegette a létesítendő kör célját, mely szerint minden politika mellőzésével, a közművelődés terjesztését akarják előmozdítani. Az alapszabályok kidolgozására dr. **M a k k a y P á l** ügyvéd elnöke alatt 5 tagu bizottságot küldtek ki; továbbá **G á b o r J á n o s** elnöke alatt 30 tagu bizottság lett felkérve, hogy az alakulandó kör részére alapító, rendes és pártoló tagokat gyűjtsenek. Az értekezleten **L. Bányai Béla** azt javasolta, hogy a kört egyúttal kölcsön szövetkezettel és fogyasztási szövetkezettel kapcsolatosan létesítsék. A javaslatot azonban nem fogadták el.

MULATSÁG.

Az izraelita nőegyesület bálja. A nagyvárad izr. nőegyesület február elsején a fekete Sas nagytermében hangversenyyel egybekötött jótékonyozó táncestet rendez a következő műsorral:

1. Felolvasás . . . (dr. **V á r a d y Z s i g m o n d**.)
2. a) Simple aveu . . . Thométól
b) Serenade . . . Piernétől
c) magyar népdalok
- hegedűn előadja **S z u n y o g h L ó r á n d n é** urhölgy, zongorán kíséri **T u c s e k F e r e n c z n é** urhölgy.
3. a) Chopin: »ábránd«-ja) Zongorán
b) Liszt: VIII. rhapsodiája) előadja **F ü c h s l J e n n y k. a.**
4. Szavaltat (D é s i G é z a.)
5. a) Thomás: »Román«-a
b) Liszt: Du bist wie eine Blume
c) E. M. Hellmund: Du fragst mich täglich.

Énekli: **T u c s e k F e r e n c z n é** urhölgy, zongorán kíséri: **F ü c h s l J e n n y k. a.**

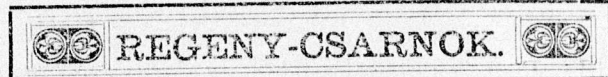
Román ifjak mulatsága. A nagyvárad román ifjuság ma este tartja a »Zöldfa« szálloda nagytermében koncerttel egybekötött táncestet. A mulatságot, mely kétségtelenül

a farsang egyik jól sikerült estéje lesz, sokan várják türelmetlenül. Jegyeket délelőtt 10 órától kezdve már lehet váltani a »Zöldfa« szálloda 24-ik számú szobájában.

Bál Szakállban. A közeli Szakáll községben szombaton este igen sikerült batyu-bál volt az óvoda helyiségében. A kedélyes mulatságon Nagyváradról is többen voltak kint. Jó zene mellett egész reggelig tartott a táncz. A házi asszonyi teendőket a község kedvelt óvónője: **Bucskó Mariska** kisasszony látta el megelégedésre.

Igazságszolgáltatás.

Csalárd bukás. Egy 23 éves intelligens külsejű fiatal ember állott tegnap a nagyvárad kir. törvényszék előtt. Azzal vádolta a kir. ügyész, hogy hamisan bukott és bukásával megkárosította hitelezőit. A vádlott **P i c k Z s i g m o n d** szalontai kereskedő azzal védekezett, hogy neki fogalma sem volt arról, hogy nem lesz képes fizetni; egész váratlanul jutott annak tudatára 1893 márczius 3-án. Mikor pedig megtudta, hogy baj van, azért nem kért csődöt maga ellen, mert remélte, hogy tud pénzt keríteni, azután meg egy szalontai ügyvéd is mondta, hogy ne kérje a csődöt, hiszen a hitelezők úgy sem fogják megtámadni, hanem adnak halasztást. A törvényszék azonban nem fogadta el a védekezését, mert bebizonyították, hogy **P i c k Z s i g m o n d** 6 hónapon keresztül megengedte egyes hitelezőinek, hogy a többiek kárára lefoglalják vagyonát és különben is megmagyarázhatatlan, hogy 6000 forint tartozása és csak 700 forint értékű áruja volt üzletében, mikor a fizetése képtelenség bekövetkezett. Ezért csalárd bukás büntette és vétkes bukás vétsége miatt vádlottat 6 havi fogházra, 3 évi hivatalvesztésre és politikai jogainak elvesztésére ítélte. Vádlott és az ügyész is fellebbeztek.

Mumm.

Irta: **Tömörkény István.**

3

A belváros, melyen áthaladtak, még jórészen aludt, a piacon csak a kofák mozogtak, néhány friss asszonyka, lenge nyári ruhákban kecses léptekkel sietett a folyóhoz fürödni. Az ezredes délczeget, vágta ki a salutót.

A városon kívül megkezdődött a por. A fényes ércztárgyak, miket e kivonuláshoz egy napig tisztogatott a jó legénység, egy negyedóra alatt piszkosak voltak, a vidám hangulat eloszlott, a babérkoszorút az első pihenőnél leszedte váleról az ezredes ur s odaadta a lovának.

—Ne . . . egyél te is dicsőséget.

Azóta öt nap telt el, a granicsár ismét elővette régi technikáját s a modern hadászat minden tisztességes törvényét kijátszó tervei-vel szétdobálta az ezredeket. Tudvalevő, hogy jó ezrednek lenni rossz dolog. A derék százhuszonhetes, mert jó menetképességéről volt híres, elment oldalvédnek. A helyett, hogy az országoton haladt volna szépen faluról-falura, ugardon, szántóföldeken, cerjéken át ment, azután mocsár szélére jutott s egy teljes nap abban a csatákban gázolt. A train régen elmaradt, a legénység alig jutott ételhez s az ut harmadik napján az öt jeles kocsi, **K i r á l y M i s k a** főhadnagy urnak öt kocsija úgy elmaradt az ezredtől, hogy nem is sejtették, merre jár.

A bolyongás után most ötöd napra jutottak járt utra megint, az ezred sárga és fekete volt a reáragadt sártól, a hangulat nyomott, s a boros kocsi sehol.

A déli pihenőn az ezredes már mérges volt, nem kapott sehol egy pohár italt.

Bosszusan verte a csizmája orrát az árok parton, ahol ült, a botjával s már azt is megtette, hogy a csapat után jött mozgó kantinos borából akart inni. Egy tekintet a zavaros, bizonytalan színű folyadékra, elég volt, hogy elmenjen tőle a kedve, Morogva tért vissza s a törzstisztjeivel veszekedett.

— Tessék, ez hát az a híres százhuszon-

hét Kohn ur a hét sárga gebével el birt utánunk jönni, Kohn ur itt van és beteggé teszi borával az embereket... Hanem a mi kocsi, az nincs itt, az nem tud jönni.

— Talán összetört valahol — vélte az őrnagy.

— Igen, talán tisztelt román polgártársaink iszszák valahol a pezsgőt...

Az ezredes egyre mérgesebb volt, a hangulat egyre mordabb. Kifogásolta a fegyvergulák összeállítás módját s konstata, hogy a kadétek csálnak. Egynek a borjuja sincs megtöltve a borjuba szükséges hadi dolgokkal, mint kefe, gombpucoló, tű, ezérna, zsebkendő, sós bádóg, bakancsszeg. Egyet felrugott — nem kadétot, borjut — amely kinyílt s látni lehetett, hogy csak szalma van benne.

Keserűen kaczagott a vén katona.

— Persze, a százhuszonhetes. Das ruhreiche Regiment. A kadétek szalmát hordanak hátukon. Egy kis gold-cream nem kellene nekik gyenge vállakat kenegetni, Ylang-ylang, poudre de riz... haha, a jövő tisztjei. Szép iskola, mondhatom. Ez a hadsereg fejlődése, a kor színvonala, a modern vivmányok, meg a többi ostobaság... és szalma a borjuban.

A zászlóaljparancsnokhoz fordult:

— A legközelebbi pihenőn a kadétek kihallgatásrajönnek, teljes tábori felszerelés... Majdadok én a kisasszonyoknak. Hornista! Hol az a gazember már megint? Hé, káplár, fujjon sorakozót!

A zászlóalj-kürtös tele képpel fujt a rézbe, az ezred megindult s ahogy a sáros, poros csapaton végig tekintett az ezredes, hangosan kiáltotta:

— Népfölkelők... valóságos népfölkelők!

A kadét ezért káromkodott, kedve ezért nem volt senkinek, az ezred lomhán ment előte, egy-két ember kidőlt s azokat, mielőtt betegnek deklarálta volna az orvos, előbb vég verte kardtokkal.

— Szimuláns kutyák... Senki sem énekelt.

A bakaszokás, hogy marsközben dalol, elmaradt, a hideg, mérges tiszt arczokra vetett tekintett elég volt, hogy elfojtsa a nótázó kedvet. Időközben az ezredes visszafordult, elvágatott a haladó oszlop mellett, újra visszajött s lármázni kezdett. Az első zászlóalj a leszedett nyakravalót a váldragon alá dugta, a második a sapka mellé, a negyedik le sem szedte.

Amint előre, hátra ugrált a kavicsgarmadák között, hallani lehetett, hogy kiáltoz.

— Botrány... semmi rend, semmi egyöntettség! Nagyon jól nevelt társaság ez a zászlóalj, gratulálok, őrnagy ur!

Hirtelen beállt az a teljes, néma csend, mikor a legnagyobb rangú lármáz. Pihenjben menetelt az ezred, a tiszték önkénytelen mégis szakaszaikhoz siettek, hogy valami baj ne legyen. A feljebbvalók szeszélye kitanulhatlan.

Itt-ott elfojtott parancsszó hallatszott:

— Feltakarni! Sortávolság... lépést, lépést! Huzd meg a puskát, nem vagy fináncz.

Braunek hevesen gesztikulált legelő. Ezután a bandával akadt dolga. A zenekar lova igen sovány, micsoda botrány az már megint. Talán megesszik a zabot előle. Hol az a lovasz? Az a kutya jöjjön raportra.

(Foly. köv.)

T Á V I R A T O K.

Országgyűlés.

(Folytatás.)

A miniszter azt mondta, hogy Tersánszkytól azért tagadta meg a jogot, mert már volt patika joga. Már ezt az állítást, Tersánszky megcáfolta.

Perczel Dezső belügyminiszter: Zsoldosról mondtam.

Polónyi Géza: arra méltóztatott mondani aki 53-szor folyamodott, Zsoldos pedig csak egyszer folyamodott Szól ezután arról a nagy összegre rugó kárról, mely a lovasutnak villamos vasúttá való átalakítása alkalmával a főpol-

gármester s a belügyminiszter törvénytelen eljárása miatt érte a fővárost.

A tételt nem fogadja el.

Perczel Dezső belügyminiszter visszautasít minden gyanúsítást. Ő Szulyovszky Dezső urat nem is ismeri, a bérlet megkötésbe sem folyt.

Wlassics Gyula kultuszminiszter: Semmi kifogásom sincs az ellen, hogy a bérlet aktái a ház asztalára letétesse (Nagy zaj)

Ami pedig a legkisebb gyanúsítást is illeti, mely az ő személyét érne, a leghatározottabban visszautasítja. (Nagy zaj. Felkiatások: Nem arról van szó.)

Polónyi Géza: Arról van szó, hogy megkapta-e a bérletet?

Wlassics Gyula kultuszminiszter: Azt hiszem megkaptam! (Óriási zaj.)

Polónyi Géza: Szóval megkapta mindjárt a nyitrai választás után (Nagy zaj.)

Andrássy Gyula gróf személyes kérdésben szólalt föl.

Pázmány Dénes félreértett szavait igazítja helyre.

Szajbely Gyula védelmére kél Radó Antal főispánnak s azt mondja, ő nem érdemli meg, hogy gyanúsítsák. Hisz három vármegye is köszönetet szavazott fáradozásaiért.

Ülés vége 2 órakor.

Az obsrtukezió.

Budapest, január 27. (Saját tud. távirata.) A belügyi tárca vitájának a vége beláthatlan. Csak a főispáni tételhez a szónokok egész sora van feljegyezve, ezenkívül minden tételnél nagy vita várható. Legközelebb megkezdődnek az egyes tételre és határozati javaslatokra a névszerinti szavazások s úgy látszik, hogy a kormány kénytelen lesz újabb indemnitást kérni.

Miklós Gyula vicinálisa.

Budapest, jan. 27. (Saját tudósítónk táv.) A boldvavölgyi vicinálisnak a ház irodájában kitett iratait képviselők és hírlapírók folyvást tanulmányozzák. Érdekes a felség előleges jóváhagyása, a melyet Dániel eszközölt ki és így hangzik:

Kereskedelemügyi magyar miniszteremet felhatalmazom, hogy a boldvavölgyi helyiérdekű vasut engedélyezésére vonatkozó, idezárt törvényjavaslatot az országgyűléshez benyújthassa és hogy az ez alapon megalkotandó törvényhez képest a nevezett helyiérdekű vasut építésére és üzemeltetésére engedélykíratot Szabó József miskolci ügyvédnek mint engedélyesnek kiadhassa.

Kelt Lainzben, 1895. évi máj. hó 19-én.

FERENCZ JÓZSEF s. k.

Dániel Ernő s. k.

Izgalmas esküdtzéki tárgyalás.

Budapest, jan. 27. (Saját tudósítók táv.) Óriási botrányt provokált ma a törvényteremben Vázsonyi Vilmos az ismert egyházpolitikai agitátor, ki a zsibárosok ügyvéde s mellette fővárosi bizottsági tag. Az esküdtzék előtt Cséry Lajos panaszát tárgyalták ki az személyből kifolyólag rágalmazással vádolta Krausz Mihály asztalos legényt. Gyórfly Gyula képviselte Cséryt. Mikor Gyórfly az ügyből kifolyólag szólt Vázsonyinak a dolgairól, Vázsonyi, ki a hallgatóság sorában foglalt kelyet odakiáltott: Szentelen gyanúsítás.

Az elnök erre letartóztatta Vázsonyit, majd felhívta vizsgálóbíró. A teremben az elnök megállapította a tényállást, hogy a durva közbeszólás csakugyan Vázsonyitól származik, majd a vizsgálóbíró elvégezte a kihallgatást, mire az elnök Vázsonyit szabadlábra helyezte de kitiltotta a tárgyalási teremből. Végre megkérdte Gyórflyt, hogy van-e valami észrevétele?

Gyórfly Gyula kijelentette, hogy azt, a mit e tárgyban cselekednie kell, a termen kívül fogja megselekedni.

A vizsgálóbíró ezalatt kihallgatta Vázsonyit és a kihallgatás után azonnal szabadon bocsátotta, az elnök pedig bejelentette a sajtóbírósnak, hogy Vázsonyit a vizsgálóbíró kihallgatta és szabadonbocsátotta. Az iratokat — ugymond az elnök — az ügyészséghez fogják felterjeszteni.

Vázsonyi kliensei ezalatt a törvényszéki palota előtt gyülekeztek, mikor a tárgyalás végződött insultálták Gyórflyt, aki revolvért fogott s így ment kocsijához. Az ügyből lovagias eljárás és kamarai feljelentés lesz.

Háborus hír.

Bukorest, jan. 27. (Saj. tud. táv.) Sturza miniszterelnök a szenátorok és képviselők bizalmas értekezletén kijelentette, hogy az európai béke két, legfeljebb három évig tarthat. A háboru kikerülhetetlen. A liberális pártnak tehát össze kell tartania, hogy a helyzetnek ura tudjon maradni.

A hármass szövetség megújítása.

Milanó, jan. 27. (Saját tud. táv.) A Gazette del Populo arról értesül, hogy az olasz kormány Berlinben és Bécsben lépéseket tett az iránt, hogy a közép-európai hármasszövetség megújítására vonatkozó tárgyalások még február hóban megkezdődjenek és a szerződés megújítása még a jelenleginek lejártá előtt megtörténjék. Az olasz kormány ezt a lépést a még mindig bizonytalan politikai helyzettel indokolja.

Nagy lopás a vasuton.

Budapest, jan. 27. (Saját tud. táv.) Egy budapesti posztókereskedő, aki a ma reggeli gyorsvonattal Brünnebe indult bevásárlás céljából, a vasuti kocsiiban rövid időre elaludt és midőn Marcheggben a brünni vonatra át akart szállni, azt a kellemetlen felfedezést tette, hogy pénzes tárczája, melyben 10,000 forintja volt, eltűnt. A kereskedő most Bécsbe ment, a hol az esetet a rendőrségnél feljelentette.

K ö z g a z d a s á g.

A polgári takarékpénztár közgyűlése

A nagyvárad polgári takarékpénztár tegnap tartotta rendes közgyűlését Sarkady Tihamér kanonok elnöke alatt.

Jelenvoltak a közgyűlésen: Sarkady Tihamér elnök, dr. Péchy Károly, Aufricht Mór, dr. Sipos Árpád, Militzer Gyula, Guttmann József, Weisz József, Neumann Gábor, Spitzer Lajos, Perlesz József, dr. Rozenthal Mór, Fejérváry Dezső, Mitteleier Ede, Munk Jakab, Rothmann Jakab, Szilárdy Ernő, id. Moskovits Mór, dr. Grósz Menyhért, dr. Kiss Döme, Stern Mózes, Bleyer Kálmán, Mandl Adolf, Glatz Antal, Popper Árpád, dr. Weisz Márton, Blum Géza, Schwartz Márton, Rosenfeld Márton, dr. Moskovits József, Szanditz József, Darvassy Lajos, Weisz Károly, ifj. Moskovits Mór, dr. Ullman Béla, Moskovits Miksa, Neuländer Mihály, Edelman Albert, dr. Adorján Ármin, Aczél Zsigmond.

A múlt év üzleti eredményeiről a következő jelentés számol be:

Tisztelt közgyűlés.

Van szerencsénk az 1895 évi üzletéről szóló jelentésünket következőkben előterjeszteni.

Az előterjesztendő zárszámadás és mérlegből kitűnik, hogy intézetünk alaptökéjét és az elmúlt év folyamán folyton tartott nehéz pénzvizonyokat figyelembe véve, sikerült teljesen kielégítő eredményt elérnünk.

A hitelezés körül kellő óvatosságot fejtettünk ki, s ha a mellett mégis veszteségeket szenvedtünk az annak tulajdonítható, hogy a súlyos közgazdasági viszonyok folytán hitelképegyének időközben fizetés képtelenné váltak, s ámbár a künnlevő követelésekből leírni javasolt 2263 frt 86 kr egyrészt még a jövőben behajthatni reméljük ezt, mint activát éppen mérlegünk realitása szempontjából szerepeltetni nem akartuk.

A mi az egyes üzletágakat illeti az a múlt évihez képest kevés változást tüntet fel, s ha a váltó leszámítási üzletben a múlt évinél kevesebb eredményt producáltunk, ez azért történt, mert fokozottabb óvatosságot kellett kifejtenünk, és e mellett a visszleszámítást tekintélyes összeggel apasztani akartuk.

A betéteknek részben való emelkedése intézetünk irányában való bizalom emelkedését is igazolja.

Végül a nyereségül mutakozó összegnek a múlt évvel egyenlő összegben való maradása igazolja, hogy dacára a súlyos közgazdasági helyzetnek, a részvénytőke több mint 12%-nyi kamatozását sikerült elérnünk.

Az elért nyereség felosztása tekintetében alább teendő javaslatunkból is meggyőződést szerezhetnek a tisztelt részvényesek, hogy főigyekezetünk az volt, miszerint tartalékalapunkat alapszabályainkban előírt dotációnál jóval nagyobb összeggel szaporítsuk, intézetünket ez által megerősítsük, és ennek dacára mégis 5 százalékos osztalékot fizethetünk részvényenként.

Ezek után a nyereség és ennek felosztása tekintetében következő javaslatot terjesztünk elő:

Mérleg szerint nyereség 12429 frt 12 kr
Ebből leírni javasolunk
Váltó-tárczánál behajthatatlanná vált követelésekből 2263 frt 86 kr
10165 frt 26 kr

Könyv- és nyomtatvány számlának teljes kiegyenlítésére 307 frt 06 kr
Felszerelés számlából 300 frt — kr 607 frt 06 kr

Marad a t. közgy. rendelkezésére 9558 frt 20 kr

Ezen nyereség felosztása tekintetében indítványozzuk, hogy a rendes tartalékalapra alapszabályszerű 10% 955 frt 82 kr

Az igazgatóság jutalékára 10% 955 frt 82 kr

A felügyelő bizottság jutalékára 300 frt — kr

Vezérigazgató jutalékára 286 frt 74 kr

Osztalékra 1000 darab részvény után á 5 frt 5000 frt — kr

Az igazgatóság által meghatározott jótékony célra 100 frt — kr
Tisztviselők és igazgatósági jegyző jutalmazására 555 frt — kr
Tartalékalapnak 6000 frtra leendő kiegészítésére 1369 frt 18 kr
9522 frt 56 kr

forditassék a maradvány jövő évi számlára, mint nyereség átvitessék.

Mindezek után összesített indítványunk az, hogy a felügyelő bizottság jelentésének meghallgatása után méltóztassék:

az 1895 évi üzletévre vonatkozó zárszámadást és mérleget.

a tiszta jövedelem felosztására vonatkozó indítványunkat elfogadni.

az igazgatóság és felügyelő bizottság részére az 1895 évre a felmentvényt megadni.

a jótékony célra javasolt 100 forint felosztásával minket megbizni, és

a részvényenként 5 frtal beváltandó szelvényeknek már f. évi január 27-ik napjától való kifizetését elrendelni.

Alapszabályaink 39§-a alapján kilépő 8 rendes és megüresedett 3 pót választmányi tag helye u. m. D. Berger Ignác, Dr, Brán Feliczán, Erdélyi József, Mandl Adolf, Moskovits Miksa, id Moskovits Mór, Spitzer Lajos és Stern Mózes urak helye kerül betöltés alá, ezekre vonatkozó választás megejtését kérjük.

Tisztelettel

Az igazgatóság nevében:

Sarkadi Tihamér,
elnök.

Weisz Izidor,
vezér-igazgató

Terménytőzsde.

— Távirati jelentés. —

Budapest, január 27.

Buza tavaszra, bácskai	7.18
» tavaszra, északi	7.20
» szeptember-októberre bácskai	6.98
» szept.-okt.-re északi	7.—
Rozs tavaszra, bácskai	6.34
Rozs tavaszra, északi	6.36
Tengeri június-juliusra, bácskai	4.33
» jun.-jul.-ra, északi	4.35
Repce augusztus-szeptemberre, bácskai	10.60
» aug.-szept.-re, északi	10.65

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1895. január 25-én.

Magyar aranyjárdék 4%	122.40
Magyar koronajárdék	99.65
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	125.—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	102.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	121.50
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	97.—
Italmérségi jog megváltási kötvény	100.10
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	98.—
Magyar nyeresemény sorsjegy-kölcsön	153.—
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	142.—
Oszták járadék papírban	100.50
Oszták járadék ezüstben	100.75
Oszták járadék aranyban	122.50
Oszták korona járadék	100.25
1860. osztrák államsorsjegyek	148.—
Oszták magyar bankrészvény	110.—
Magyar hitelbank részvény	414.—
Oszták hitelintézeti részvény	363.75
Oszták-magyar államvasuti részvény	353.—
20 frankos arany (Napoleonkor)	963.—
Német birodalmi márká	59.35
London vista	121.25
Páris vista	40.85
20 márkás arany	11.85

Főszerkesztő: Dr. PERSZ ADOLF.

Felelős szerkesztő: SZABÓ LÁSZLÓ.

Lapunk számára hirdetések felvételnek.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Apáczá-utca 3. szám.

MŰVEK,
FOLYÓIRATOK,
HIRLAPOK,
VONALZATOK,
GAZDASÁGI
NYOMTATVÁNYOK,
EGYHÁZI,
KÖZSÉGI
ÉS EGYÉB
HIVATALOS
NYOMTATVÁNYOK,
KÖRLEVELEK,
LEVÉLBORITÉKOK,

ELVALLAL ÉS KÉSZIT:
IZLÉSES KIVITELBEN

mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Videki megrendelések gyorsan és pontosan eszközölköttek.

LEVÉLFEJEK,
SZÁMLÁK,
FALRAGASZOK,
BÁLI MEGHÍVÓK,
TÁNCZRENDEK, ÉTLAPOK,
NAPTÁRAK,
PALACZKFELIRATOK,
NÉVJEGYEK,
GYÁSZLAPOK,
STB., A
NYOMDAI SZAKBA
VÁGÓ
NYOMTATVÁNYOK
KÉSZÍTÉSE.

PAPIR- és IRODASZEREK

* * * * * raktára. * * * * *

Kitűnő minőségű, cégünkkel ellátott aczéltollak.